

De meerwaarde van perspectiefwisseling tussen studenten, docenten en onderzoekers

Aeres mbo Almere, Melanchthon Business School (MBS), Terra Assen en Zone.College Hardenberg: Vier AOC's die elk op hun eigen manier werken aan innovatief onderwijs om hun studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op hun toekomst. Vier initiatieven met als doel om goed aan te sluiten op de veranderende toekomstperspectieven van de studenten. Vervolgens is de vraag: wat is precies het toekomstperspectief van onze huidige groene (beroeps)student? En leiden de vier innovatieve initiatieven ook daadwerkelijk tot een goede aansluiting op de toekomst? **BIRGIT SCHALKWIJK EN**

NIEK VAN DEN BERG

TOEKOMST-
PERSPECTIEVEN
CENTRAAL IN GROEN
BEROEPSONDERWIJS

Binnen het praktijkgericht NRO onderzoek: *'Toekomstperspectief van de leerling centraal'* zijn de vier AOC's op zoek gegaan naar de antwoorden op deze vragen. In het recente oktobernummer van Vaktijdschrift Profiel gingen Niek van den Berg en Frank de Jong in op de inhoudelijke opbrengsten van het onderzoek: *Hoe leid je op voor een diffuse, toenemend dynamische toekomst?* In dit opvolgende artikel staat de inbreng van docenten en studenten in de onderzoeksaanpak centraal.

Vanuit elk AOC was een masteropgeleide docentonderzoeker gekoppeld aan een externe praktijkgericht wetenschappelijk onderzoeker. De

docentonderzoekers zorgden als verbinder tussen binnen en buiten voor de versterking van de praktijkrelevantie van het onderzoek. Bijvoorbeeld de gebruikte meetinstrumenten sluiten daardoor veel beter aan op de praktijk. De docentonderzoekers zorgden er daarnaast voor dat de docententeams, studenten en andere belanghebbenden een nadrukkelijke inbreng hadden in de aanpak en de opbrengsten van het onderzoek op hun locatie.

HET BETREKKEN VAN VERSCHILLENDE ACTOREN

De wetenschappelijke onderzoekers en docentonderzoekers hebben met inbreng van de praktijk een format »

ontworpen waarbinnen elk AOC een toekomstperspectief van de studenten voor over 5 tot 10 jaar heeft opgesteld. Deze toekomstperspectieven zijn zowel onderbouwd met de verzamelde meningen van de verschillende betrokken actoren, als met beleidsstukken en resultaten van eerder uitgevoerde

MBO STUDENTEN DIENEN BIJ DOORSTROOM- MODULES MEER BEGELEID TE WORDEN

relevante onderzoeken. Omdat de vier initiatieven erg uiteenlopen als het gaat om de soort en de omvang van de betrokken doelgroep, de context en het type innovatie, heeft elk AOC voor zichzelf bepaald in welke mate en op welke manier de studenten, docenten en andere betrokken actoren zoals (stage) bedrijven en ouders, een bijdrage hebben geleverd aan de gevormde toekomstperspectieven:

- Het **Zone.College** heeft met de Hovenier- en Groenvoorziening studenten die participeren in het realistische studentenbedrijf 'Successie' tijdens de LOB lessen laten werken aan moodbords. De studenten zijn verder over hun toekomstperspectief in gesprek gegaan. Daarnaast hebben de betrokken docenten zelf actief meegeschreven aan het toekomstperspectief.
- **Terra hGL Assen** heeft voor aanvang van het aangeboden techniekproject 'Robotica' een Google Form enquête onder de studenten verspreid met

vragen over hun verwachte toekomstperspectief. Ook zijn betrokken docenten geïnterviewd. Verder zijn de uitkomsten van de studenten-enquête door de docenten geanalyseerd.

- **MBS** werkt binnen het gehele curriculum met leerlingen aan 21e-eeuwse vaardigheden door onder andere in te steken op buitenschools leren. Om het toekomstperspectief van de betrokken studenten te vormen zijn de studenten zelf gespeeld via een vragenlijst en een focusgroep. Daarnaast is het bedrijfsleven via een telefonische enquête bevraagd. Ouders zijn via een focusgroep gehoord.
- De studenten van **Aeres MBO** die het verkorte mbo-hbo-traject volgen voor de opleiding Toegepaste Biologie, hebben aan het toekomstperspectief bijgedragen door deel te nemen aan evaluaties rondom het functioneren van de nieuwe opleiding. Daarnaast zijn er gegevens uit werkveldbijeenkomsten met bedrijven, onderwijs en oud-studenten verwerkt.

HET TOEKOMSTPERSPECTIEF VAN DE GROENE STUDENT EN HOE DE SCHOLEN DAARAAN BIJDAGEN

Het toekomstperspectief binnen het initiatief van MBS en Zone.College richt zich met name op de toekomstige arbeidsmarkt van hun huidige studenten. Beide initiatieven ontwikkelen de daarvoor benodigde vaardigheden onder andere door de studenten authentieke leerervaringen buiten school te bieden. Het Zone.College richt zich daarom bijvoorbeeld met binnen het studentenbedrijf *Successie* specifiek op de meer uitdagende vaardigheden die in het vakgebied van hoveniers en

de groenvoorziening in de toekomst nodig lijken te zijn, zoals het aan kunnen van meer verantwoordelijkheid, zelfsturend werken en omgaan met intensiever klantcontact.

De toekomstperspectieven binnen de innovatieve projecten van Aeres en Terra richten zich meer op de benodigde vaardigheden om soepeler door te stromen naar het (groene) vervolgonderwijs. Aeres concludeert bijvoorbeeld dat mbo studenten daarvoor bij doorstroommodules meer begeleid dienen te worden bij het ontwikkelen van vaardigheden als academisch schrijven, zelfstandig werken en statistiekvaardigheden.

PROCESOPBRENGSTEN

Naast dat er vier rijke toekomstperspectieven voor de studenten zijn gevormd, heeft ook het proces waarbinnen deze perspectieven tot stand zijn gekomen veel opgebracht. Doordat de docentonderzoekers begeleid door externe onderzoekers verschillende betrokken actoren bevroegen en daar inzichten vanuit beleidsstukken aan koppelden, werd de onderzoekende houding van deelnemende docenten binnen de vier AOC's bevorderd. Zo gaf bijvoorbeeld een docent van het Zone.College in een reflecterend gesprek terug dat de driehoeksgesprekken tussen docenten, docentonderzoeker en de externe onderzoeker ervoor hebben gezorgd dat hij meer als onderzoeker is gaan denken. Zijn handelen vanuit een onderbuikgevoel of gewoonte is veranderd naar bewuster bezig zijn met waarom je de dingen eigenlijk doet zoals je ze doet. Een betrokken collegadocente werd door de gesprekken over waarom je een bepaald toekomstperspectief beoogt, nieuwsgierig naar de

mening van studenten. Naar aanleiding hiervan heeft zij op eigen initiatief tijd geïnvesteerd om in de lessen achter het verwachte toekomstperspectief van de studenten te komen. Dit verrijkte niet alleen het onderzoek naar het toekomstperspectief, maar ook de aanpak binnen het innovatieve onderwijsproject *Successie* zelf.

De kloof tussen praktijk en onderzoek die docenten aan het begin van het onderzoekstraject ervoeren werd gaande het onderzoeksproject steeds verder gedicht. Zaken als driehoekgesprekken tussen docenten, docentonderzoekers en externe onderzoekers, en de samenwerking aan onder andere het toekomstperspectief droegen hieraan bij. Het samenbrengen van onderzoek

HET SAMENBRENGEN VAN ONDERZOEK EN PRAKTIJK HEEFT DOCENTEN MEER BEGRIP VOOR EN GRIP OP ONDERZOEK GEGEVEN

en praktijk heeft docenten meer begrip voor en grip op onderzoek gegeven, en heeft de externe onderzoekers meer begrip voor en kennis van de praktijk gebracht. Ook sloten de ontwikkelde meetinstrumenten beter aan op de praktijk en konden de onderzoeksresultaten goed vanuit de verschillende perspectieven geduid worden. De docentonderzoekers hebben in dit alles een sleutelrol gespeeld als verbinder en vertaler ('broker') tussen praktijk en onderzoek.

ADVIES

Het bevorderen van de ontmoeting tussen de verschillende actoren en daardoor de mogelijkheid om de verschillende perspectieven naast elkaar te kunnen leggen, is zeer waardevol om een onderzoek meer aan te laten sluiten op de praktijk. Daarnaast is het betrekken van docenten bij het inrichten, uitvoeren en analyseren van het onderzoek een effectieve manier om hun onderzoekende houding te bevorderen.

Het perspectief van de student zou bij een volgend onderzoek nog meer benut mogen worden. Door studenten niet alleen data te laten genereren en te laten meedenken over het verwachte toekomstperspectief, maar ook te betrekken bij de analyse van de resultaten, worden de eindconclusies van een onderzoek naar verwachting nog veel rijker en waardevoller voor de praktijk. ■

BIRGIT SCHALKWIJK (B.SCHALKWIJK@TERRA.NL) IS ALS ONDERWIJSINNOVATOR, DOCENT EN DOCENTONDERZOEKER AAN TERRA VERBONDEN. NIEK VAN DEN BERG (N.VAN.DEN.BERG@AERES.NL) IS LECTOR BIJ AERES HOGESCHOOL WAGENINGEN (AHW) EN ONDERZOEKER/ADVISEUR BIJ STRIX ALUCO. BEIDEN WAREN BETROKKEN BIJ HET PROJECT.

Meer lezen?

Het onderzoeksverslag Toekomstperspectief van de leerling centraal – begin 2019 opgesteld door projectleider Jan Harbers en anderen – is te vinden op de website van NRO via <https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2019/07/eindrapport-toekomstperspectief-van-de-leerling-centraal.pdf>